

Kansanedustaja Tytti Tuppurainen: Ilmastonmuutostutkimus ja tutkimustiedon hyödyntäminen päättäjien näkökulmasta

Eduskunta, Pikkuparlamentti 31.5.2016

Oulun yliopisto CERH WHO-yhteistyökeskus

SEMINAARI Arktinen ympäristö, ihmiset ja terveys – siltoja tutkimuksen ja päätöksenteon välille

Hyvät kuulijat!

Tutkimukseen perustuva tieto ilmaston muutoksesta ja ihmisen todennäköisestä vaikutuksesta siihen on karttunut viime vuosikymmenien aikana. Ilmastoa koskevia havaintoja on entistä paremmin pystytty sovittamaan ilmastomalleihin. Poikkeamat kehityslinjasta on pystytty ymmärtämään ja selittämään entistä kattavammin. Esimerkiksi tutkimustieto valtamerien vaikutuksesta maapallon lämpötilojen säätelyyn on tuonut lisää selvitystä siihen, miksi keskilämpötila ei ilman viivettä seuraa kasvihuonekaasujen pitoisuutta ilmakehässä.

Ymmärryksen karttumisesta huolimatta tutkimusta ilmiön syistä ja maapallon ilmaston tulevasta kehityksestä tarvitaan lisää. Tarvitaan myös tietoa niistä toimenpiteistä, joilla muutosta pystytään hillitsemään. Mutta entistä enemmän tarvitaan tietoa siitä, millaisia vaikutuksia ilmaston muutoksella on.

Kun meillä on entistä parempia arvioita siitä, mitä vaikutuksia ilmaston muutoksella on ympäristöön ja viime kädessä ihmisten elinolosuhteisiin, pystymme kehittämään keinoja, joilla muutokseen varaudutaan, joilla siihen sopeudutaan.

Ilmastonmuutoksen hillintä ja muutokseen sopeutuminen ovat molemmat välttämättömiä. Ottamalla ilmastopolitiikassa tinkimättömän fundamentalismin toimintaohjeeksi emme selviä kovinkaan pitkälle. Ilmastonmuutoksen pysäyttämisen hinnalla millä hyvänsä ei ole mahdollista. Se ei ole myöskään järkevää – yleensä ottaen ”hinnalla millä hyvänsä” –periaate on järkevyyden vastakohta.

Hyvät kuulijat!

Tarvitsemme tietoa, miten ilmastonmuutoksen hillintää ja siihen sopeutumista voidaan verrata toisiinsa. Tässä vertailussa erityisesti taloustieteen näkökulma ja taloustieteen kysymyksenasettelu ovat keskeisiä.

Esimerkiksi taloustieteellisen analyysin tarpeesta voi ottaa päästökauppajärjestelmän, jonka Euroopan unioni otti ilmastopolitiikkansa työväliseksi. Päätös oli periaatteessa hyvin perusteltu: yksinkertaiset määrälliset rajoitukset ja kiellot eivät toimi, mikäli kysymyksessä on monimutkainen ja laajakantoinen toiminta. Järjestelmällä oli myös hyvä teoreettinen pohja taloustieteessä. Silti päästökauppajärjestelmän ongelmat – päästöoikeuksien hintaheilahtelut ja päästö-

Kansanedustaja Tytti Tuppurainen: Ilmastonmuutostutkimus ja tutkimustiedon hyödyntäminen päättäjien näkökulmasta

kauppasektorin rajanvetojen mielivaltaisuus - osoittavat, että tarkempi analyysi olisi ollut tarpeen.

Ilmastonmuutoksen terveysvaikutusten arvioinnissa tarvitaan myös hyvää tutkimustietoa ja terveystaloustieteellistä tarkastelua.

Ilmastonmuutos lisää sään ääri-ilmiöitä ja sen myötä myös terveydelliset riskit lisääntyvät. On välttämätöntä saada arvioita siitä, millaisista riskeistä on kysymys, mihin ne kohdentuvat ja miten niitä voidaan ehkäistä. Mikä on tehokkain toimintatapa? Onko ongelmia lähestyttävä terveydenhuollon toimin? Vai liittyvätkö riskit esimerkiksi varattomuuteen, jolloin tehokkain toimintalinja on talouspolitiikkaa ja sosiaalipolitiikkaa?

Millainen vaihtokauppa kannattaa lähivuosien taloudellisten uhrauksien ja tulevaisuuden turvaamisen välillä? Otan esimerkin vaihtokaupan vaikeudesta: vastikään brittiläisessä lääketieteen julkaisu Lancetissa oli esillä tutkimus, jonka mukaan finanssikriisi on johtanut satoihin tuhansiin syöpäkuolemiin. Taloudellisten voimavarojen puute johtaa huonompaan terveyteen ja huonompi terveys maksaa ihmishenkiä. Hyvä ilmastopolitiikka ei siksi koskaan sivuuta taloudellisia näkökohtia.

Hyvät kuulijat!

Ilmastonmuutos näkyy selkeästi arktisilla alueilla. Arktinen luonto ei ole enää entisensä. Tässä yhteydessä on kiinnitetty huomiota ilmastonmuutoksen positiivisiin vaikutuksiin: pohjoisille alueille tulee uusia kulkuväyliä, metsien ja peltojen tuotto lisääntyy ja arktisten alueiden energiavarat tulevat käyttöön.

Odotuksissa on kuitenkin syytä olla varovainen, jopa varauksellinen. Arktisten alueiden taloudessa ja sen asukkaiden, erityisesti alkuperäiskansoihin kuuluvien asukkaiden, elinolosuhteissa on pidettävä huoli tasapainoisesta kehityksestä. Varsinkin alueen fossiilisten energiavarojen hyödyntämiseen liittyy huomattavan suuria riskejä. Tällä hetkellä tarjolla olevalla teknologialla arktisen öljyn poraaminen on kalliimpaa kuin sen tuottaminen särötystekniikalla öljyliuskeesta. Riskit ympäristölle ovat suurelta osin tuntemattomia.

Ilmastonmuutokseen liittyvissä positiivisissa odotuksissa on oltava varovaisia. Toisaalta myöskin uhkatekijät meillä pohjoisessa ovat muuta maailmaa paremmin hallinnassa. Sään ääri-ilmiöt tuskin ovat yhtä rajuja kuin muualla maailmassa. Ja ennen kaikkea meillä on halutessamme käytössä taloudellisia voimavaroja ja yhteiskunnallista vakautta, joilla muutoksia hallitaan.

Hyvät kuulijat!

Kansanedustaja Tytti Tuppurainen: Ilmastonmuutostutkimus ja tutkimustiedon hyödyntäminen päättäjien näkökulmasta

Tutkimustiedon hyödyntäminen politiikassa on valitettavan rajallista. Hyväkin taustatieto jää sivuun, kun päätöksissä punnitaan eri kannattajakuntien intressejä. Lisäksi päätöksenteossa painaa usein asioiden sijaan viestintä: se miltä päätökset näyttävät ja kuulostavat on tärkeämpää kuin miten ne on perusteltu. Kun Eduskunnan suuri valiokunta seurasi YK:n Pariisin ilmastokokousta, oli helppo tuntee optimismia, suorastaan innostumista. Into ja optimismi eivät kuitenkaan kestä ikuisesti eivätkä itsestään johda oikeisiin päätöksiin. Moni seikka voi kääntää kehityksen suunnan – esimerkiksi katastrofaalinen tulos Yhdysvaltain presidentinvaaleissa voi muuttaa globaalin mielipideilmaston huonommaksi.

Tiedon ja päätöksenteon ristiriitaa on vaikea ratkaista. Poliittinen päätöksenteko on aina viime kädessä kansalaisten palvelemista ja kansalaisten kuulemista. Poliitikko ei ole äänestäjiensä opettaja, vaan palvelija. Tehtävän vaikeudesta huolimatta työtä tutkimustiedon ja päätöksenteon yhteyden tiivistämisestä on jatkettava. Tutkijayhteisön on kehitettävä kykyä tuottaa käytettävää tietoa päättäjille. Päättäjien on kehitettävä tiedonlukutaitoa ja opittava välittävään tietoon kansalaisille.

Tämä seminaari palvelee tiedon ja päätöksenteon yhteensovittamista, tiedon ja vallan yhdistämistä. Toivotan teidät kaikki tervetulleiksi ja toivon tarkkaa seuraamista ja aktiivista keskustelua.